

Vogels van het boerenland Oosteinderpolder 2022 Monitoring en advies

Arjan van Duijvenboden
DNatuur rapport 212202
in opdracht van
Gemeente Hillegom

November 2022

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Inventarisatiemethode.....	4
De Oosteinder polder.....	5
Gebied	5
Bodem en water	7
Bodem en hoogte	7
Waterpeil en voedselbeschikbaarheid.....	9
Vogels van de Oosteinderpolder.....	11
Aantallen 1997.....	11
Vogels op kaart 1997.....	12
Aantallen 2022.....	12
Vogelterritoria van 2022 op de kaart.....	14
Verdwenen en verschenen soorten.....	15
Mogelijke invloeden op de aantallen vogels in het gebied.....	19
Conclusie.....	21
Hoe verder?.....	22
Quick wins.....	22
Literatuur.....	23

Inleiding

De Oosteinderpolder is een deels open gebied van iets meer dan 100 hectare groot. Het gebied kent zowel grasland als bollenland, naast diverse kwekerijen, bebouwing en bosjes. In het verleden leefden in de polder relatief veel weidevogels, maar de laatste jaren zijn hier zorgen over. Daarnaast zijn er -zoals vrijwel overal in West-Nederland- diverse door partijen gewenste ontwikkelingen die het aanzien van de polder flink zouden kunnen wijzigen.

De gemeente Hillegom heeft daarom DNatuur gevraagd om de weidevogelstand van het gebied in kaart te brengen en hierover te adviseren.

Deze rapportage behandelt de weidevogelstand in de Oosteinderpolder te Hillegom in 2022 en adviseert over eventuele vervolgstappen.

Inventarisatiemethode

DNatuur heeft de inventarisatie uitgevoerd middels de methode BMP, een door onderzoeksinstituut SOVON ontwikkelde wijze van onderzoeken (lit.4). Met deze methode wordt vanaf openbaar toegankelijke plaatsen door middel van verrekijker, telescoop en gehoor het gedrag van vogels geïnterpreteerd en in kaart gebracht. Dit is in de telgebied Oosteinderpolder (99,5 Ha) zes maal gedaan in de periode eind maart-half juni.

De gegevens worden digitaal opgeslagen middels software Avimap, waarmee na de tellingen ook de eerste bewerkingen plaatsvinden. Een belangrijke bewerking is het genereren van territoria op basis van vastgestelde regels per soort op basis van territoriumgrootte en gedrag in de tijd van het jaar. De gegevens van de 6 telronden leiden dus tot een territoriumkaart, welke aangeeft hoeveel en welke vogels waar een territorium hadden. Een territorium betekent in dit geval een vast leefgebied, bedoeld om het broedsel en de jongen veilig te stellen. Een territorium kent geen vaste grootte of 'harde' grenzen, maar is afhankelijk van de situatie, vogelsoort en soms zelfs individu.

De BMP methode heeft als nadeel dat gedragswaarnemingen geen vaste nestplaats aanwijzen en dat niet exact wordt gevolgd wat het broedsucces is. Het voordeel van deze veelgebruikte standaardmethode is dat de gegevens vergelijkbaar zijn met landelijke, regionale en ook (historische) plaatselijke data, zoals te zien in dit rapport.

Daarnaast is de methode uit te voeren vanaf de openbare weg en kost ze relatief weinig tijd, vergeleken met het opzoeken van nesten.

Het veldwerk is uitgevoerd door A. van Duijvenboden en G. Twigt, beiden ervaren tellers.

De Oosteinder polder

Gebied

Ooit was de Oosteinderpolder een gebied dat grensde aan het Haarlemmer meer (afb. 1).

een aantal elementen uit het gebied zijn nu nog zichtbaar, zoals natuurlijk de buitengrenzen/dijken, de molenvaart, uitkomend op de Oosteindervaart, maar ook de wegen in het westelijk deel van de polder.

Afbeelding 1: Oosteinderpolder tot ongeveer 1850 met in het midden het stervormig symbol van de watermolen en rechts het Haarlemmermeer.

Afbeelding 2: Oosteinder polder rond 1900.

Rond 1850 werd het Haarlemmermeer een polder en veranderde de streek enigszins (daarnaast werd de cartografie duidelijk beter). Een kaart van rond 1900 laat goed zien welke bedrijvigheid er in de polder was: in het westelijk deel bollenteelt, in de noordoostelijke en zuidoostelijke hoek wat bos. (afb. 2).

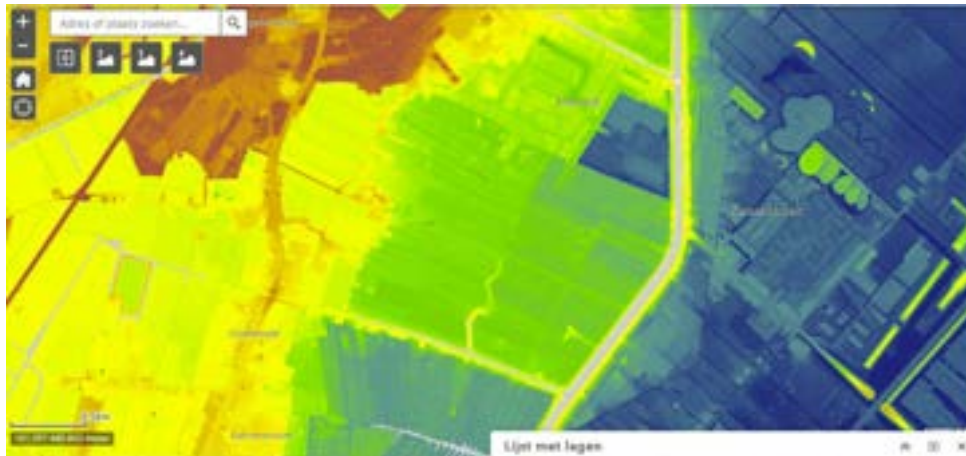
Afbeelding 3: Oosteinderpolder in 2021.

Een groot gedeelte van de polder is dan weiland. Na 1970 verandert dat (zoals in die tijd veel delen van de bollenstreek werden bebouwd en doorkruisd door wegen) en in 2021 (afb. 3) is vooral de noordhoek van de polder bebouwd en is langs de weggetjes de bebouwing verdicht. Ook is er weiland veranderd in een waterpartij en liggen er midden in de polder bosjes en boomkwekerijen. In het weidegebied zijn diverse verdichtende elementen te vinden, zoals rietkragen, een stortplaats, diverse kleine of grotere bosjes en kwekerijen.

Hoewel het gebied niet vrij toegankelijk is voor mensen, ligt voor de hand dat de polder ('s nachts) veel bezocht wordt door huiskatten.

Bodem en water

Omdat weidevogels afhankelijk zijn van voedsel in en op de grond en ze bovendien grondbroeders zijn, is de staat van de bodem van levensbelang. Is er genoeg voedsel in de bodem? Blijft het nest droog? Vinden de jonge vogels tussen het gras voldoende voedsel? Levensbelangrijke vragen voor de weidevogels waar de staat van de bodem een centrale rol voor speelt.

Afbeelding 4: Dynamische hoogtekarte van de Oosteinderpolder (goed herkenbaar aan de kronkelende molentocht in het midden) en omgeving, waarbij de hoogste punten in de kaart rood zijn en de laagste blauw.

De staat van de bodem wordt van boven beïnvloed door het (agrarisch) beheer en vanaf de onderzijde door de grondwaterstand. Een lage grondwaterstand betekent dat voedsel voor de oudervogels onbereikbaar diep is, een te hoge betekent te weinig nestgelegenheid. Voor een soort als de grutto is de ideale

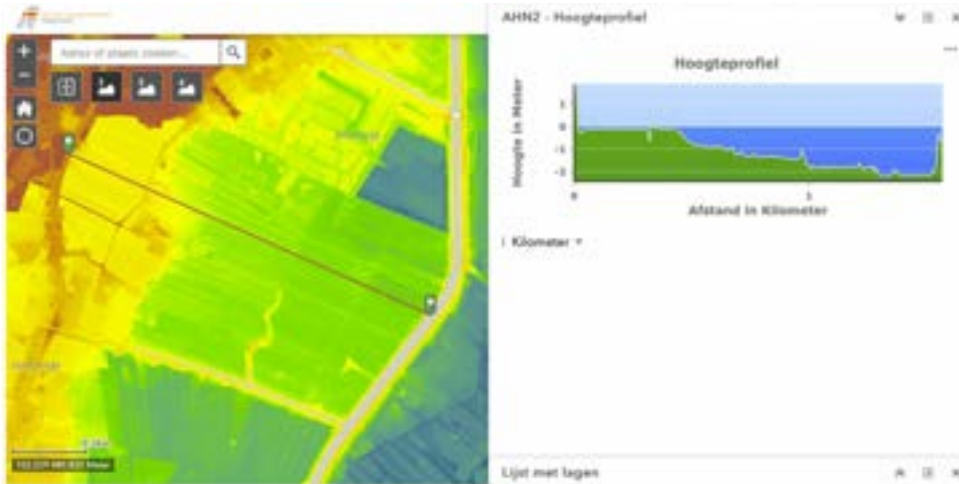
grondwaterstand 20 centimeter onder het maaiveld. Andere soorten, zoals kievit, gele kwikstaart en veldleeuwerik zijn minder tot niet afhankelijk van bodemleven als voedselbron. Deze soorten kunnen dus op veel drogere gronden leven, bijvoorbeeld bollenland.

Bodem en hoogte

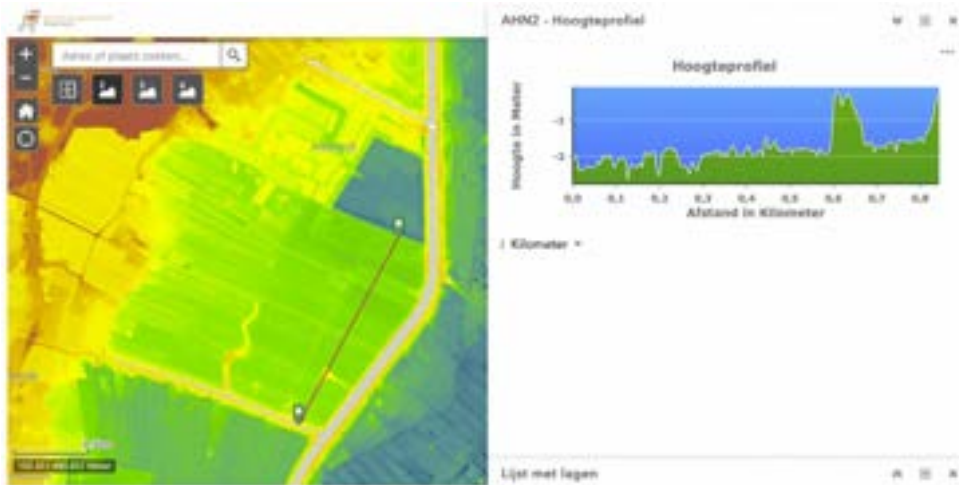
Kijken we naar de Oosteinderpolder (afb. 4), dan zien we dat deze relatief hoog ligt ten opzichte van de Weerlaner polder en de Haarlemmermeer. Aan de westzijde zien we de (geel gekleurde) hogere gelegen zandgronden met vaak bollenteelt. Deels liggen deze hogere gronden ook binnen het telgebied. Wegen en bebouwing liggen vaak nog wat hoger, rood op de kaart.

Als we verder inzoomen (afb. 5) op de Oosteinderpolder, worden flinke hoogteverschillen zichtbaar, meer als in bijvoorbeeld de Weerlanerpolder. Van west naar oost is een hoogteverschil van 2 meter zichtbaar tussen zandgrond en veengrond!

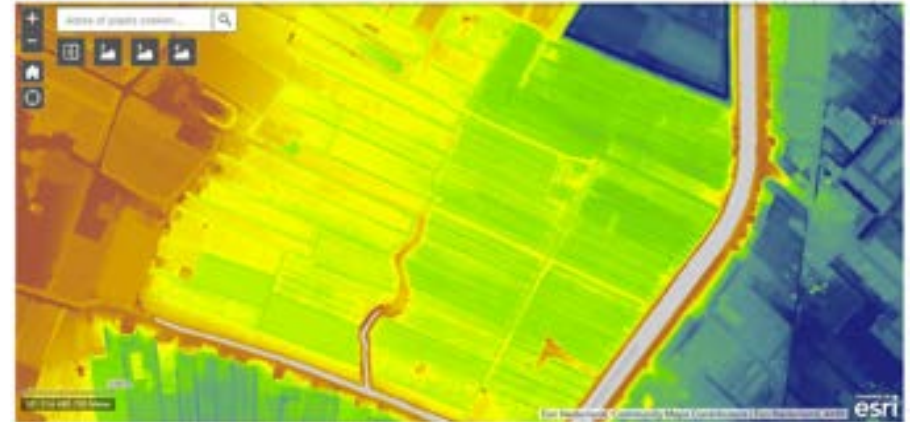
Ook in de noord-zuid richting is een verloop in hoogte zichtbaar (afb.6), zij het niet zo extreem maar wel duidelijk zichtbaar. Het laagste punt van de polder ligt dus in de noord-oost hoek (afb. 7).

Afbeelding 5: Dynamische hoogtekaart Oosteinderpolder met een hoogteprofiel van west (links) naar oost (rechts), langs de rode lijn.

Afbeelding 6: Dynamische hoogtekaart Oosteinderpolder met een hoogteprofiel van noord(boven) naar zuid (onder), langs de rode lijn.

Afbeelding 7: Dynamische hoogtekaart van het laagste deel van de polder, waarbij de laagste percelen duidelijk zichtbaar zijn in groen.

Afbeelding 8: Peilkaart uit peilbesluit Rijnland 2016, waarin de verschillende zomerpeilen (Zp) en winterpeilen (Wp) in het gebied zijn aangegeven.

Waterpeil en voedselbeschikbaarheid

Vrijwel alle wateren in Nederland worden kunstmatig op peil gehouden: in de winter wordt water afgevoerd middels gemalen (vroeger molens), in de zomer wordt soms water ingelaten om droogte te bestrijden. Het primaire doel hiervan is in een polder het faciliteren van de landbouw. Doorgaans is een agrarisch bedrijf gebaat bij droog land in het voorjaar, zodat het gras vroeg groeit en er al snel werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Sinds enige decennia groeit echter het besef dat we aan die agrarische optimalisatie in Nederland niet oneindig kunnen blijven voldoen: polders worden door het het verteren van veen (een proces dat plaatsvindt als veen droog komt te staan, in feite composteren) steeds dieper waardoor dijken steeds instabieler worden. Bovendien komt door te veel bemaling van zoet water uit polders het zoute grondwater plaatselijk omhoog, waar landbouw veel moeilijker is. Dit speelt bijvoorbeeld in delen van de Haarlemmermeerpolder.

In de Oosteinderpolder worden verschillende peilen gehandhaafd (afb. 8), in het relevante lage veengebied varieert dit tussen -2,17m. en -2,75m (lit. 2). Gecombineerd met de hoogtekaart betekent dit dat het laagste maaiveld van perceel in de polder minimaal 30cm. boven het slootpeil ligt. Aangezien dit een zomerpeil betreft zal door de verdamping het perceel een ontwatering in in het midden kennen van minimaal 50cm. Dit betreft een enkel perceel, de meeste percelen hebben een zomerse ontwatering van minimaal 50cm. plus verdamping. Dat is voor weidevogels die afhankelijk zijn van bodemdieren veel te veel. Bovendien neemt op veengrond de biodiversiteit en kruidenrijkdom af naarmate het bodemvocht dieper weg zakt.

Overigens kan er in perioden wel water op het perceel staan, dit heeft dan meer te maken met de doorlaatbaarheid van het perceel; de plas-dras situatie is niet duurzaam.

Hoewel in het peilbesluit van 2017 (lit.2) wordt erkend dat het gebied volgens het bestemmingsplan zowel de waarden Natuur als Agrarisch heeft, is in de onderbouwing vooral de functie Agrarisch gefaciliteerd. Natuurfuncties zijn niet uitgewerkt, er wordt alleen (zonder onderbouwing) gesteld dat de natuur in het gebied er niet verder op achter uit zal gaan omdat de voorgestelde peilverlaging beperkt is.

© Arjan van Duijvenboden

Vogels van de Oosteinderpolder

Aantallen 1997

In 1997 hebben W. Tamis en anderen (Lit.1) een onderzoek uitgevoerd naar vogels in -onder andere- de Oosteinderpolder (afb. 9). Daar kwamen -voor een klein gebied als dit- flinke aantallen territoria uit (afb. 10 en 11).

Met name de klassieke weidevogels (ook wel Big5 genoemd) vallen op: 8 of 9 territoria grutto, 25 kievit, 7 tureluur, 14 scholekster en 1 slobeend territorium. Opvallend was de afwezigheid van ganzen.

Afbeelding 9: Het in 1997 onderzochte gebied in de Oosteinderpolder (boven, grijs gebied).

Oosteinderpolder	
oppervlakte	105 ha
percentage grasland	50%
Fuut	0
Tamme gans	0
Knobbeltwaan	3
Bergeend	0

Afbeelding 10: Vogelterritoria in de Oosteinderpolder (lit.1)

Oosteinderpoel	
Wilde eend	20
Krakeend	0
Slobeend	1
Kuilfeend	0
Patrijs	0
Fazant	0
Waterhoen	2
Meerkoet	9
Scholekster	14
Kievit	25
Tureluur	7
Grutto	8-9
Boerenzwaluw	min. 6
Graspieper	0
Gele kwikstaart	0
Grasmus	1
Bosrietzanger	0
Rietgors	0

Afbeelding 11: Vogelterritoria in de Oosteinderpolder (lit.1), met Oosteinderpoel wordt Oosteinderpolder bedoeld.

Vogels op kaart 1997

Van de territoria van grutto, tureluur en slobbeend is destijds een kaart gemaakt (afb. 12). Grutto en tureluur zijn verspreid door het gebied aanwezig.

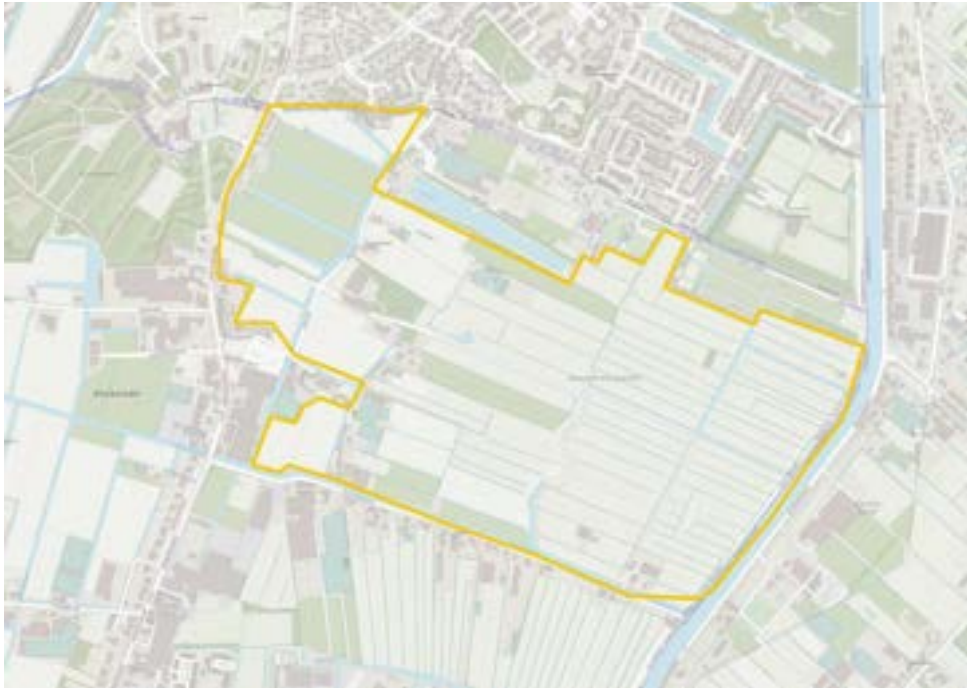

Figuur 2. Territoria van Grutto (G), Tureluur (T) en Slobbeend (S) in de Oost-einderpolder en de Vosse- en Weerlanderpolder in 1997.

Afbeelding 12: Kaart van de in 1997 gevonden territoria van grutto, tureluur en slobbeend.

Aantallen 2022

In 2022 is een iets groter gebied (afb. 13) onderzocht als in 1997. De methode kwam (waarschijnlijk) grotendeels overeen.

Afbeelding 13: Telgebied 2022.

Als we kijken naar de aantallen territoria (afb. 14) dan valt vooral het ontbreken van de grutto op.

In 20 jaar zijn de 8 of 9 gruttoparen verdwenen uit de polder. Ook de tureluur is verdwenen, scholekster bijna verdwenen (3), net als de kievit (1). De ganzen (grauwe gans, canadese gans, nijlgans) zijn in het gebied verschenen en komen nu in flinke aantallen voor. Ook een 'gewone' soort als de wilde eend is achteruit gegaan in de polder.

Soort	Territoria 2022	1997	toe- of afname
Bergeend	1	0	1
Boerenwaluw	0	6	-6
Gele Kwikstaart	1	0	1
Grasmus	0	1	-1
Grauwe Gans	12	0	12
Grote Canadese Ga	19	0	19
Grutto	0	9	-9
Kauw	1	0	1
Kievit	1	25	-24
Knobbelzwaan	1	3	-2
Krakeend	2	0	2
Kuifeend	0	0	0
Meerkoet	12	9	3
Merel	1	0	1
Nijlgans	7	0	7
Rietzanger	1	0	1
Scholekster	3	14	-11
Slobeend	0	1	-1
Soepgans	10	0	10
Tureluur	0	7	-7
Waterhoen	1	2	-1
Wilde Eend	11	20	-9
Witte Kwikstaart	4	0	4
Zilvermeeuw	1	0	1
Zwarte Kraai	4	0	4

Afbeelding 14: Alle uit de inventarisatie van 2022 gegenereerde territoria, vergeleken met 1997. Let op: deze vergelijking betreft een indicatie, omdat de telgebieden verschillend waren. Laatste kolom: Rood=afgenomen. Groen=nieuw aangekomen of toegenomen in aantal.

Vogelterritoria van 2022 op de kaart

De verschuiving in aantal territoria van weidevogels naar ganzen laat zich duidelijk zien op de kaart (afb. 15). Met name grote canadese gans is veel te zien.

Omdat een kaart met alle soorten erop verwarring kan geven, zijn in afb. 16 hotspots gemaakt naar aanleiding van de dichtheid van alle vogelterritoria. Daar overheen staan de namen van weide- en watervogels excl. ganzen.

Afbeelding 15: alle vogelterritoria 2022 op de kaart

Verdwenen en verschenen soorten

In afbeelding 9 is te zien dat sommige soorten zijn verdwenen maar andere zijn verschenen, waardoor het aantal territoria in de polder min of meer gelijk gebleven is, waarbij wordt aangetekend dat de telgebieden 1997 en 2022 verschillend van grootte zijn.

Afbeelding 16: Alle territoria van weide- en watervogels, excl. ganzen. De rode kleur op de ondergrond geeft de hotspots van alle territoria (incl. ganzen) aan.

Een selectie van de belangrijkste verdwenen of verschenen soorten:

Verdwenen: grutto

Zoals eerder duidelijk werd, is de grutto verdwenen uit de Oosteinderpolder. Dat is opvallend, omdat de grutto een plaatstrouw dier is en het gebied geen verandering in inrichting heeft ondergaan. Grotendeels ziet de polder er nog het zelfde uit als in 1997, toen er nog 8 of 9 paren grutto broedden in het gebied. De grutto is op termijn wel gevoelig voor grondwaterstand, predatie of verstoring en graslandbeheer. Later in dit rapport kijken we verder naar mogelijke oorzaken voor het verdwijnen van de grutto in dit gebied.

Verdwenen: tureluur

De tureluur is onder de Nederlandse weidevogels een vrij veel voorkomende soort. Als er voldoende water in een gebied is (met in het voorjaar plassen op het land of natte greppels) dan komt de tureluur er vaak voor, meestal samen met de kievit en grutto. Dit omdat de tureluur geen sterke nestverdediging vertoont, in tegenstelling tot kievit en grutto. Door het goed verstopte nest en het broedmoment dat samenvalt met maaien in gangbaar agrarisch land is de soort wel gevoelig voor weidevogel onvriendelijk beheer.

Verdwenen: slobbeend

Deze schuwe eend broedt midden op het land. De soort is gevoelig voor verstoring en voor maaiwerkzaamheden zonder nestbescherming. In 1997 kwam er slechts 1 broedpaar voor in de Oosteinderpolder, maar in de naastgelegen Weerlaner polder zijn in 2022 negen broedparen waargenomen (in 1997 zeven). De regio heeft dus -onder de goede omstandigheden- wel degelijk potentie voor de soort.

Bijna verdwenen: kievit

De kievit is een opportunistische soort die in open land al snel een plek vindt, zowel in gras- als bollenland. Het is vreemd dat ook deze soort in 20 jaar vrijwel is verdwenen uit het gebied.

Bijna verdwenen: scholekster

Deze soort is plaatstrouw en broedt graag op kaal land, of dat nu grasland of bollenland is. Door bemesting verdwijnen kale broedplekken en door vogelonvriendelijk beheer wordt het nest verstoord en verlaagt het broedsucces.

Verschenen: grote canadese gans

Deze luidruchtige soort is jaarrond aanwezig in de Oosteinderpolder. De laatste decennia neemt de soort overals in Nederland toe. Een groot deel van de overwinteraars trekt in het vroege voorjaar weer weg, maar steeds meer paren blijven in de polder om te broeden. Deze soort houdt van eiwitrijk (bemest) gras.

Verschenen: grauwe gans

In de jaren '70 was de grauwe gans zeer zeldzaam in Nederland. Sindsdien neemt de soort jaarlijks toe als wintergast. Een steeds groter deel van de ganzen kent helemaal geen trekgedrag meer en verblijft jaarrond in de polder. De in het gebied aanwezige witte/halfwitte ganzen bevorderen dit en grauwe ganzen vormen ook paren met de tamme ganzen. De soort eet graag eiwitrijk gras.

Verschenen: Nijlgans

Ook deze soort is een graseter die de laatste decennia toeneemt in aantal. Het is een flexibele soort die op daken broedt maar ook op de grond, of in bomen.

Voedsel vinden de dieren in grasland maar ook in de sloot. In het broedseizoen is de soort erg territoriaal en de vraag is welke invloed dit heeft op andere broedvogels.

In grote lijnen kunnen we stellen dat de weidevogels in het gebied bijna zijn verdwenen, maar dat de verschillende ganzen flink zijn toegenomen.

De enkele nog aanwezige weidevogels (scholekster, Kievit, gele kwikstaart), die doorgaans van ruimte om zich heen houden- komen voornamelijk aan de randen van het gebied voor, een ongebruikelijke situatie.

Mogelijke invloeden op de aantallen vogels in het gebied

De afname van de weidevogels in het gebied is opvallend, de toename van de diverse ganzen niet; die vindt overal plaats. De volgende factoren kunnen **mogelijk** een rol spelen in de verandering van de soortensamenstelling in de polder:

1. verandering in agrarisch beheer: door werkzaamheden in het broedseizoen (bijvoorbeeld maaien, weiden, bemesten) worden nesten vernield en vogels gedood. Het is DNatuur niet bekend of en in welke schaal dit is gebeurd of nog gebeurt
2. verandering in waterpeil: door een verlaging van het waterpeil raakt voedsel in de bodem onbereikbaar voor weidevogels
3. te hoge mestgift: door te veel mest gaat het gras snel en dicht groeien. Daardoor wordt het land ongeschikt als broedplek of opgroeiplaats voor jonge vogels. Bovendien verdwijnen kruiden, waar veel insecten op leven. Jonge weidevogels eten insecten van kruiden, bovendien zorgen insecten voor verhoging van de biodiversiteit in het gebied
4. predatie (bejaging) door wilde zoogdieren: het gebied kent een aantal ruigtes, bosjes en rietkragen. Dat zijn allemaal goede plaatsen voor vos, wezel, hermelijn. Als deze soorten gemakkelijk in het weiland komen zullen ze in het voorjaar eieren en vogels eten. Dat is natuurlijk, maar door teveel rovers en te weinig verdedigende vogels verdwijnt de weidevogel. Die predatoren waren er in 1997 waarschijnlijk ook, maar het is mogelijk dat sinds die tijd de jacht in het gebied is veranderd, of

dat zich een vos die weidevogels eet in het gebied heeft gevestigd

5. predatie en verstoring door huisdieren: vanuit de boerderijen, landelijke woonhuizen en de woonwijk is het gebied erg toegankelijk voor huiskatten. In de praktijk blijkt dit de meest voorkomende rover in polders. Daarnaast kunnen ook honden het gebied in: tijdens een telronde was een buurtbewoner de hond aan het uitlaten in het weiland 'omdat er toch niets mee wordt gedaan'
6. predatie door vogels: de afgelopen decennia zijn kraaien maar ook blauwe reiger en kauw in aantal toegenomen. In de Oosteinderpolder zijn nu vier territoria van de zwarte kraai (in 1997 nul), een efficiënte en slimme rover van eieren
7. vrijkomen van betere gebieden, waardoor vogels kiezen voor een ander broedgebied. Een gebied kan het zelfde zijn gebleven en toch 'leeglopen' doordat in de buurt een beter gebied is. Opportunistische soorten zoals Kievit, tureluur en sommige eenden verhuizen dan. In dit geval zou dat naar de Weerlanerpolder kunnen zijn, waar het aantal vogels in de afgelopen 10 jaar is toegenomen
8. algemene verdichting van het landschap in en rond de polder. Door huizen, schuurtjes, tuinen, bomen, bosjes, in maar ook aan de rand van de polder wordt het gebied minder aantrekkelijk voor weidevogels, die van openheid houden.

Conclusie

Het gaat in de Oosteinderpolder zeer slecht met de weidevogels, minder slecht met de eenden en goed met de ganzen.

De vogelstand is dus veranderd in een voor de natuur best hoog tempo, namelijk 25 jaar. Opvallend is het feit dat het gebied op het oog niet zo is veranderd. Dat laat denken dat het verdwijnen van de weidevogels aan de volgende factoren kan liggen:

- Beheer (factoren 1-3 in vorig hoofdstuk): de verdere verlaging van het waterpeil in 2017, bemesting en agrarische werkzaamheden in het voorjaar kunnen een zeer negatieve invloed hebben op vogels
- Predatie (of roven) door kraaien, vos en huiskatten kan zijn toegenomen door veranderde huishoudens en veranderde jacht
- Keuze van weidevogels voor beschikbaar komende geschiktere gebieden zoals de Weerlanerpolder

De weidevogelstand in de Oosteinderpolder is op sterven na dood. Toch kunnen soorten als grutto, kievit en tureluur terugkeren. Er moeten dan wel gerichte en duidelijke afspraken gemaakt worden, met name over beheer en waterstand. In die zin is de verlaging van het waterpeil in 2017 een onverstandig besluit geweest. Deze peilverlaging heeft de voedselbeschikbaarheid voor vogels verlaagd en de geschiktheid voor intensievere landbouw verhoogd.

Door de juiste maatregelen te nemen kan wel een bijzonder gebied behouden blijven: een dergelijke overgang van hoge zandgronden naar diepe veengronden is niet vaak meer aanwezig. Het kan -naast bollenteelt en veeteelt- bijzondere natuur een plaats geven, waaronder de voor de bollenstreek karakteristieke vogelpopulaties van veldleeuwerik, gele kwikstaart en wellicht

patrijs gecombineerd met de veenweidesoorten zoals grutto en tureluur. Alleen in de overgangszones tussen zand en veen komt een dergelijke soortensamenstelling voor.

Voor de naastgelegen Weerlaner polder kan de Oosteinderpolder een belangrijk partnergebied worden op het gebied van weidevogels. Beide gebieden zijn vrij klein voor een gezonde weidevogelpopulatie en daardoor kwetsbaar. Samen vormen ze een gebied met een gezondere grootte. Tussen de gebieden is gemakkelijk uitwisseling van vogels mogelijk.

Hoe verder?

Hoe nu verder is afhankelijk van de wens van de grondeigenaren, gemeente, maar ook aan de wens van de streek. Als gekozen wordt voor herstel van de weidevogelstand zijn de volgende zaken nodig:

- een aantal zeer natte percelen om vogels te lokken, door bijvoorbeeld tijdelijke hoogwaterpercelen aan te leggen met dammetjes en pompen
- vrijwel hele polder: rust in het voorjaar, geen vernieling van nesten door agrarische werkzaamheden
- beperking van de mestgift om kruidenrijkdom te bevorderen
- onderhoud aan rietkragen en bosjes in het open gebied
- vermindering van toegang tot gebied door huisdieren

Bovenstaande maatregelen moeten leiden tot een polder waar in het voorjaar vogels worden aangelokt door voedselrijke, natte percelen. Daaromheen zijn iets drogere gronden waarin gebroed kan worden, waaronder de bollengrond voor specifieke soorten. Het beheer van het grasland leidt tot een mozaïek, waarbij niet alle land tegelijk worden gemaaid of beweid en er altijd naast agrarische activiteit voldoende rust en voedsel is voor weidevogels.

Als bovenstaande maatregelen vogels lijken te lokken, moet onderzocht worden of predatie door vos, marterachtige of kraai een grote rol speelt in de polder. Echter, een gezonde vogelpopulatie kan heel veel rovers van zich af houden.

Quick wins

Er zijn een aantal maatregelen die gemakkelijk kunnen worden genomen:

- rietkragen liggen vaak in watergangen. Als het onderhoud bij gemeente of waterschap ligt kan dit eenvoudig in gang worden gezet
- een aantal hoge bomen rond de polder is in eigendom van de gemeente. Door deze af te zetten vermindert het negatief effect op de weidevogels van het gebied
- de gemeente heeft een aantal percelen in eigendom in de polder. Dit betreft geen weidepercelen, maar in de pachtovereenkomst van de percelen kunnen wel maatregelen worden afgesproken zoals het inzaaien van ruigtestroken en het laten verruigen van oeverstroken (maaien in najaar)
- toegang tot het gebied kan moeilijker worden gemaakt door het aantal toegangsdammen te verminderen
- breng de weidevogels bij de agrariërs ter sprake en wijs ze op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en de maatschappelijke gelden (subsidies) die daarvoor beschikbaar zijn

Bovenstaande maatregelen kunnen uiteraard verder worden uitgewerkt en aangevuld, bijvoorbeeld tot een Natuurgebiedsplan Oosteinderpolder.

Literatuur

1. W. Tamis, T van Woerden; Weidevogels Oosteinderpolder en Vosse en Weerlanerpolder in 1997; Fitis 58
- 2: peilbesluit Oosteinderpolder; 6-12-2016, kenmerk 16.092005, Hoogheemraadschap Rijnland, 2017
- 3: AHN-viewer, AHN.nl ; geraadpleegd november 2022
- 4: Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

